

Шевчук О. М., кандидат юридичних наук,
асистент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
радник голови*

*Державна служба України з контролю за наркотиками
м. Харків, Україна*

АДМІНІСТРАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ В СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИКІВ

На сучасному етапі розвитку України як незалежної правової держави особливого значення набуває взаємодія органів державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, з одного боку, повинні базуватися на дотриманні прав і законних інтересів останніх, а з іншого боку, на дотриманні інтересів держави, що дані права і законні інтереси захищає.

Регулювання цих відносин має відбуватися, на наш погляд, в рамках форм адміністративного взаємодії. Адміністративна взаємодія в сфері обігу наркотиків – це врегульована адміністративно-процесуальними нормами правозастосовна діяльність органів виконавчої влади в сфері обігу наркотиків, спрямовану на реалізацію своїх повноважень у відносинах з іншими державними суб'єктами в сфері обігу наркотиків і нез'язана з розглядом спорів або застосуванням заходів примусу [1, с. 154].

До основних ознак взаємодії можна виділити:

- 1) наявність у суб'єктів спільної мети, адже лише за такої умови може відбуватися перетинання в їх діяльності;
- 2) при цьому, спільність мети не означає однаковості функцій і завдань, а навпаки, передбачає їх диференціацію. За таких умов кожен суб'єкт наділений певною компетенцією;
- 3) демократичний характер взаємозв'язків, коли кожен із суб'єктів наділений правом вибору тієї чи іншої поведінки, внесення пропозицій та впливу на прийняття рішень з конкретних питань;
- 4) різноманітність суб'єктів взаємодії ними можуть бути як фізичні, так і юридичні особи;
- 5) наявність не менше двох суб'єктів взаємодії;
- 6) має місце лише тоді, коли явища існують водночас;
- 7) взаємодія явищ, які мають між собою взаємний зв'язок і взаємообумовлені;
- 8) при взаємодії об'єкти змінюються;
- 9) здатність кожного із взаємодіючих об'єктів виступати одночасно і причиною, і наслідком;
- 10) можливість настання позитивних і негативних наслідків взаємодії;
- 11) універсальність форм взаємодії.

На нашу думку, поняття «взаємодія» – це побудований на демократичних засадах, взаємний, узгоджений за часом, місцем і змістом зв'язок між не менш як двома суб'єктами, який передбачає диференціацію їх функцій і завдань,

спрямований на досягнення певного визначеного результату із можливістю внесення пропозицій та впливу на прийняття рішень з конкретних питань.

Розглянемо термін «взаємодія» між окремих суб'єктами взаємодії з точки зору науковців. Так, С. В. Сівков під взаємодією Мінсоцполітики та громадських організацій розуміє наявність між ними стійких контактів, що виникають і розвиваються на основі спільної діяльності у напрямі забезпечення реалізації громадянами соціальних прав і задоволення життєво необхідних потреб та інтересів [2, с. 215]. В. О. Верхогляд визначає взаємодію органів Служби безпеки України з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю як стан взаємозв'язків, за якого вони справляють взаємний вплив один на одного та на відповідну сферу правовідносин з метою створення умов для удосконалення діяльності органів СБ України, формування позитивної громадської думки про органи СБ України та побудови в Україні громадянського суспільства [3, с. 4]. О. О. Ткаченко пропонуємо наступне визначення взаємодії суб'єктів забезпечення безпеки органів державної влади та вищих посадових осіб – погоджена у часі та місці спільна діяльність даних суб'єктів, спрямована на формування сприятливих умов для реалізації національних інтересів визначеними об'єктами, формування керованих алгоритмів управління загрозами та небезпеками, системи прогнозування та моніторингу, профілактики протиправної діяльності, що перешкоджає реалізації компетенції даними об'єктами, притягнення винних у скоєнні таких порушень до юридичної відповідальності, усунення причин та умов, які сприяють вчиненню таких порушень, та відновлення порушених прав і свобод, законних інтересів вищих посадових осіб, іміджу органів державної влади [4, с. 349].

Контроль в сфері обігу наркотиків здійснюється Державною службою України з контролю за наркотиками (далі – ДСКН України), МВС України, ДФС України, МОЗ України, та іншими органами виконавчої влади в межах їх повноважень, визначених законом (ст. 31) [5]. Отже, враховуючи вищевикладене, можна вказати, що ДСКН України, МВС України, МОЗ України, СБ України, ДФС України, Держприкордонслужба України та інші органи в межах наданих їм законом повноважень, взаємодіють щодо забезпечення державного контролю за обігом наркотиків.

Зазначимо, що одним із завдань ДСКН України є координація діяльності органів виконавчої влади у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному обігу в межах наданих повноважень (п. 3). Крім того, ДСКН України взаємодіє з правоохоронними органами та міжнародними організаціями у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів (пп.27 п.4) [6].

У реалізації адміністративного взаємодії в сфері обігу наркотиків існують наступні стадії: 1) порушення адміністративної справи та попередній розгляд матеріалів; 2) розгляд справи по суті компетентним органом (посадовою особою) і прийняття по цій справі індивідуального правового акта; 3) оскарження рішення по справі (факультативна стадія); 4) виконання прийнятого у справі рішення [1, с. 155].

Адміністративні форми взаємодії в сфері обігу наркотиків поділяються на шість видів: 1) правопредставлені; 2) пов'язані із забезпеченням виконання

обов'язків суб'єктів; 3) дозвільні; 4) реєстраційні; 5) контрольні-наглядові; 6) державно-заохочувальні [1, с. 154].

Розглянемо форми взаємодії на прикладі МВС України з іншими державними органами, які забезпечують державний контроль в досліджуваній сфері. В структурі МВС України функціонує підрозділ – це Управління боротьби з незаконним обігом наркотиків МВС України (далі – УБНОН) [7].

Так, УБНОН у взаємодії зі Службою безпеки України, ДФС України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України та ДСКН України здійснює заходи щодо припинення нелегального ввезення в Україну, вивезення з України чи транзиту через її територію наркотичних засобів та проводить з цього питання міждержавні операції, а також, у межах своєї компетенції, взаємодіє з підрозділами кримінальної міліції (поліції) інших країн з питань розкриття злочинів, розшуку і затримання наркозлочинців (п. 3.19);

спільно з Департаментом інформаційно-аналітичного забезпечення МВС та його підрозділами на місцях організує і забезпечує ефективне функціонування міжвідомчої автоматизованої інформаційної системи, постійно поповнює банки даних оперативно-розшукового і профілактичного призначення;

спільно з Департаментом кадрового забезпечення МВС вивчає потребу підрозділів боротьби з незаконним обігом наркотиків у кадровому забезпеченні, бере участь в організації їх професійної підготовки (п. 3.21).

У межах своєї компетенції УБНОН бере участь у міжнародному співробітництві з питань організації протидії незаконному обігу наркотичних засобів та проблем поширення наркоманії. Надає допомогу представникам компетентних органів зарубіжних держав, які прибули в Україну для здійснення оперативно-розшукових та інших заходів, пов'язаних з наркозлочинністю (п. 3.18) [7].

Отже, формами взаємодії МВС України з іншими державними органами, які забезпечують державний контроль сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів є: 1) інформаційно-аналітична; 2) проведення спільних заходів; 3) науково-методична; 4) підготовка і навчання кадрів; 5) матеріально-фінансова тощо.

Перспективним є реалізація адміністративної взаємодії в сфері обігу наркотиків в наступних формах:

(а) спільний аналіз обстановки; визначення і формулювання завдань взаємодії; спільне планування взаємодії; вироблення спільних заходів з інформаційного забезпечення взаємодії;

(б) надання взаємної допомоги наявними силами і засобами; виявлення, узагальнення і розповсюдження передового досвіду спільної діяльності;

(в) аналіз і підведення підсумків спільної діяльності.

Обґрунтування напрямків підвищення ефективності адміністративної взаємодії в сфері обігу наркотиків. До даними напрямками можна віднести:

1) інформування та просвіта населення про діючому і новому законодавстві у сфері протидії наркотиків;

2) отримання та публікацію пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері контролю та протидії наркотиків, організацію обговорень цих пропозицій;

- 3) інформування про стан правопорядку та протидії правопорушенням, пов'язаним з наркотиками;
- 4) інформування про діяльність органів державного контролю щодо заходів контролю та протидії незаконному обігу наркотиків;
- 5) формування громадської думки про небезпеку наркотиків;
- 6) збір інформації про думку громадян з питань взаємодії щодо органів державного контролю в сфері обігу наркотиків та протидії незаконному обігу наркотиків, аналіз цієї інформації, її поширення в ЗМІ;
- 7) спростування неправдивих чуток, дезінформації у сфері протидії незаконного обігу наркотиків;
- 8) проведення професійних і психологічних практикумів з висвітлення проблем контролю та протидії незаконному обігу наркотиків.

Література:

1. Бойцов, М. Ю. Административно-правовое регулирование взаимодействия негосударственных коллективных субъектов с исполнительными органами государственной власти в Российской Федерации: дис. на соис. науч. степ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.14 / Максим Юрьевич Бойцов. – Санкт-Петербург, 2006. – 198 с.
2. Сівков С. В. Взаємодія Міністерства соціальної політики України з громадськими організаціями / С. В. Сівков // Митна справа. – 2012. – № 5(83). – Ч. 2. – Кн. 1. – С. 215–220.
3. Верхогляд В. О. Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів Служби безпеки України з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю: автореф. дис. ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07. / Володимир Олексійович Верхогляд. – Х., 2011. – 20 с.
4. Ткаченко О.О. Адміністративно-правові аспекти взаємодії Управління державної охорони України з іншими суб'єктами забезпечення безпеки органів державної влади / О. О. Ткаченко // Митна справа. – 2013. – № 1(85). – Ч. 2. – Кн. 1. – С. 349–356.
5. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15. 02. 1995 р., № 60/95-ВР // ВВР. – 1995. – № 10.– Ст. 60.
6. Положення Державної служби України з контролю за наркотиками: Указ Президента України від 13.04. 2011 р., № 457/2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 29.– Ст. 1263.
7. Про затвердження Положення про управління боротьби з незаконним обігом наркотиків МВС України: наказ МВС України від 1.03. 2012 р. № 173. [Електрон. ресурс] Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS369.html.